

Hiri-birgaikuntzarako trantsizio-mugimendua



Gako-hitzak:
hirigintza,
trantsizio-mugimendua,
erresilientzia,
Totnes,
Energia Murrizteko Ekintza Plana

David Tijero °

Hiri-birgaikuntza Petrolioaren Tontorraren eta Aldaketa Klimatikoaren erronkei aurre egiteko giltzarria dugu. Hori dela-eta, hirigintza jasangarritasunean oinarritu beharra dago, aztarna ekologikoa eta hiri-metabolismoa deritzen tresnen bitartez. Transition Town mugimendua hiria garatzeko eredu berri honen adibidea dugu.

Hiriak ingurumenean gehien eragiten duten giza-sistemak dira, beren ezaugarri nagusiak populazio-dentsitate altua, jarduera ekonomikoan aniztasuna eta material kopuru handien metaketa direlarik. Mundu mailako hirigintza-prozesuak, lur-soro produktiboak hiri-lur bihurtu, baliabide naturalak ustiatu eta agortu eta hondakinak metatzean, lurreko ekosistemetan ondorio larriak eragiten ditu. Horrek, eredu sozioekonomikoaren balioa eta etorkizuna bera ere zalantzan jartzen ditu.

Hala ere, hiriak egoera honi aurre egiteko lekurik aproposenak direla baieztatu dezakegu. Alde batetik, **hirietan material eta energia-jario handienak jazotzen dira, eta bestetik, giza aktibitateak eta haien inaktuak politika eraginkorragoen bidez aldatu litezke**, hiriak eztabaida, parte-hartze eta elkarbizitzarako gune nagusiak baitira.

Aztarna ekologikoaren (1) eta hiri-metabolismoaren (2) analisiak, oso tresna baliagarriak dira baliabide-arazoei eta ingurumen-inpaktuei aurre egiteko. Hiria, bere lurraldearekiko harremanak berreskuratzera bultzatu eta fluxuen gaineko inpaktuak barneratzera gidatzen dute, gestio-eredu berri baten bidean lehen urratsa ezarritik.

Trantsizio-mugimendua

Trantsizio-mugimendua (2), gizarteak berak aipatu erronkei aurre egiteko ahalegin bat da. Hau, permakultura-oinarrien bidez, komunitateen erresilientziaren handitzean datza. Mugimendu honen sorlekua, 2005. urtean, Kinsale irlandar herrian koka daiteke. Rob Hopkins-ek, permakultura kurtsu bat ematen ari zela, bere ikasleei herriko energia murrizteko plana asmatzeko proposatu zien (Kinsale, 2021). Helburua, komunitate osoa kontuan hartuz eta 25 urteko ikuspegian, energia- eta klima-krisiei aurre egitea zen.

Esperientzia horren irakaspenak *Transition Initiative Primer* izeneko gidaliburuan bildu ziren. Bertan trantsizio-ekimen bat

martxan jartzeko beharrezkoak diren 12 urratsak agertzen ziren:

- 1- Talde aitzindari bat osatu, hasierako ekimenak bultzatzeko, eta haren desagerpena antolatu proiektuaren arrakasta pertsonen gainetik egiaztatzearen.
- 2- Kontzientzia hartu eta zabaldu, hau da, komunitatea Petrolioaren Tontorraren eta Aldaketa Klimatikoaren eraginekiko sentikortu.
- 3- Zimenduak ezarri, inguruko beste talde eta aktibistekin harremanetan jarritz.
- 4- Proiektuaren irteera ofiziala antolatu, komunitate osoari zabalduz.
- 5- Lantaldeak osatu, komunitatearentzat garrantzitsuak diren gai guztiez arduratzeko asmoz. Momentu honetan talde aitzindaria desagerarazi eta lantaldeetako arduradunak osatutako talde koordinatzaile berria sortu behar da.
- 6- *Open Space* (3) metodoan oinarritutako bilerak egin.
- 7- Proiektuaren adierazpen praktikoa eta nabariak egin, gizarte osoari proiektuaren partaide izateko aukera emateko.
- 8- Jakintza eta gaitasun tradizionalak berreskuratu. Energia gutxiagorekin bizi nahi izatekotan, gizarte organikoaren tresnak ikasi eta egokitu behar dira.
- 9- Administrazio lokalarekin harreman onak landu, haiek ere trantsizioan parte hartu behar baitute.
- 10- Pertsona helduen jakinduria aintzat hartu eta ustiatu, haiek energia gutxiko testuinguruan bizi izan dira eta.
- 11- Iniziatibak nahi duen bidea har dezala. Hasieratik ideia zehatzak ezarri diren arren, ekimena bestelako ildoetatik abia daiteke, horregatik jarrera ireki eta baikorra izan behar da.
- 12- Bukatzeko, berriz, energia-murrizteko ekintza-plana (EMEP) sortzea da xedea.

Transition Town Totnes

Bide honi ekin zion lehen hiria Totnes da. 2006an, Rob Hopkins berak, Ingalaterrako hego-ekialdean kokaturiko herri txiki horretan (8.000 biztanle), Kinsalen garatutako lana aplikatzeari ekin zion. Prozesuari sentsibilizazio-aldi batekin eman zitzaion

(1) Bizi-maila jakin bateko populazio zehatz batek erabiltzen dituen baliabideak ekoizteko eta sortzen dituen hondakinak metatzeko behar duen lurralde produktiboaren (labore-lurak, larreak, basoak, ur-ekosistemak) azalera osoa (Wackernagel y Rees).

(2) Hiri bat zeharkatzen duten material- eta energia-fluxuen zenbaketa
(3) Autoantolakuntzan oinarritutako bilera produktiboak egiteko metodologia da. <http://www.openspaceworld.org/>



Landatze-ekintza Bristoleko Montpellier auzoan.
Iturria: Alan, Zedphoto.

hasiera, hala sortu zen *Transition Town Totnes Ltd.* (TTT Ltd.). Irabazi-asmo gabeko elkarte horrek, harrezkero, hainbat proiektu eta jarduera sustatu ditu. Emaitza esanguratsuena lortu zuen *Transition in Action: an Energy Descent Action Plan. Totnes and District 2030* energia beherakada planaren argitalpenarekin 2009an.

Plana 2030eko Totnesek trantsizio eraginkorra lortu izan balu bezala irudikatzenetik habiatzen da. Nolakoa izango ote da etorkizunean Totnes? Nola funtzionatuko luke? Eredu ideal hori osatutakoan, hura lortzeko bidea eraikitzeari ekin beharko litzateke. Etorkizunetik abiatuta, gaur egunera, esku-hartzea beharrezkoa duten ezaugarriak eta denboraldiak identifikatuz. Hala, 5 arlo nagusitan banatutako 17 jardun-bide zehaztu zituzten:

- *Naturarekin lanean: elikadura-zinurtasuna, nekazaritza, osasuna, biodibertsitatea eta ura.*
- *Sistema energetiko kreatiboak: sinergia-segurtasuna, energia berriztagarrien ekoizpena, garraioa eta etxebizitzia.*
- *Baliabideen lokalizazioa: ekonomia eta kontsumoa.*
- *Trantsizioaren beziketa: kulturaren trantsizioa eta bezkuntza.*
- *Herriari boterea ematea: gobernantza, komunitatea eta gazteria.*

Egun, TTT proiektu zabal eta holistikoa dugu. Beronen helburua, komunitateko ekonomia-sare bideragarri bat sortzea da, EMEPrek garapenera bide ematen diona. *The Core Group* izeneko talde muinaren inguruan antolatzen da; kudeaketarako eta erabakitzeke atal nagusia da berau. Talde horretatik hurrengo hamar lantaldeak eratortzen dira:

<i>Arts</i>	<i>Building and Housing</i>	<i>Business and Livelihoods</i>
<i>Education</i>	<i>Health and Wellbeing</i>	<i>Heart and Soul</i>
<i>Energy</i>	<i>Food</i>	<i>Transport</i>
<i>TTT services</i>		

Talde horiek 29 proiektu dituzte esku artean; haietako 9k duten sinergia altuagatik *Catalyst Projects* izendatu dira.

Tokikoa eta erresilentea den ekonomia bat eraikitzeke oinarritzko proiektuak, alegia. Besteak beste:

- *TRESOC: Totnes Renewable Energy Society Ltd* tokiko komunitatearen jabetza demokratikopean, tokiko energia berriztagarriaren ekoizpena garatzeko plan berritzailea da.

- *Food Hub*: elikagaien banaketarako kooperatiba-eredua da, kontsumitzaileak eta ekoizleak harreman zuzenean jartzen dituen.

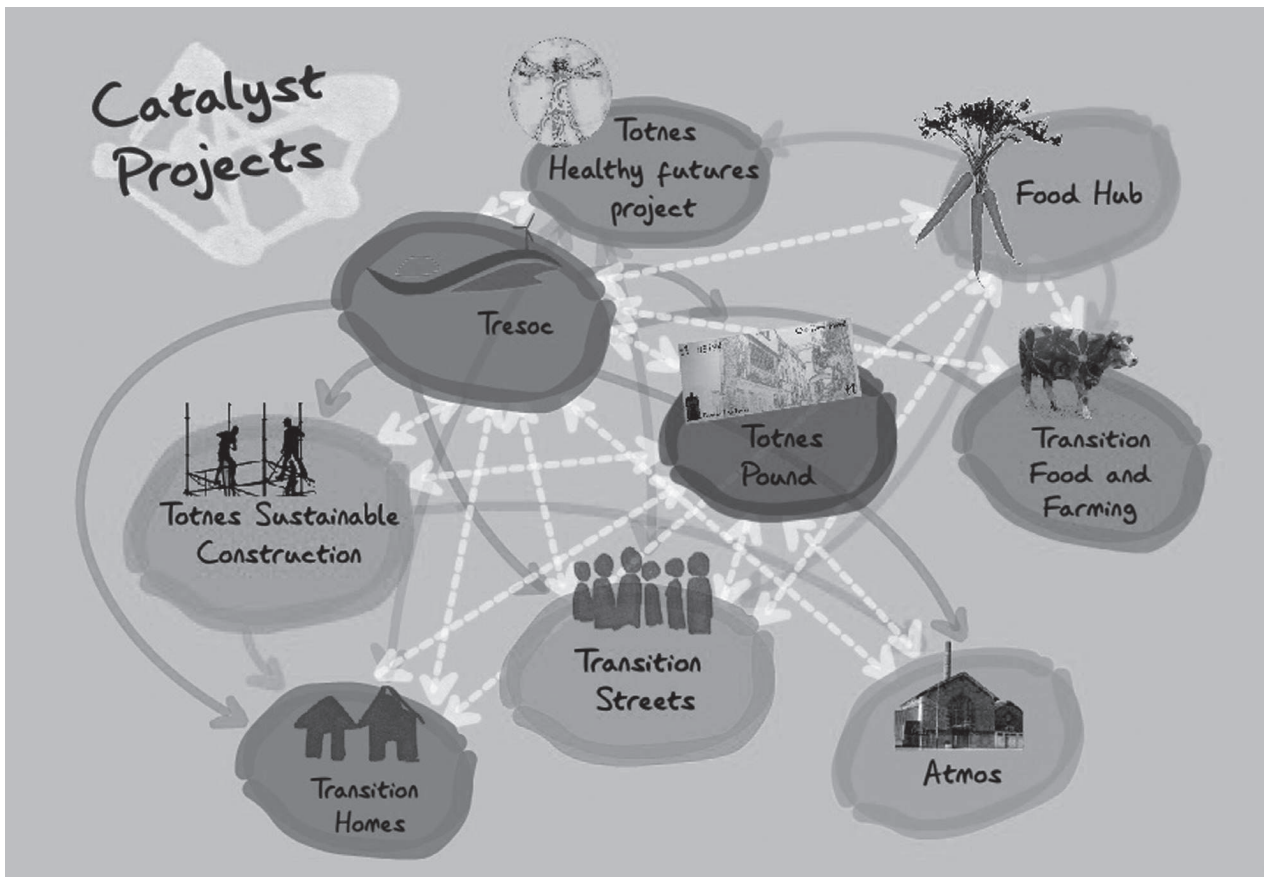
- *Totnes Sustainable Construction Company*: irabazi-asmorik ez duen elkarte da, erreala den irisgarritasunari garrantzia emanez, diseinu jasangarria, eraikuntza eta berriztapena ditu helburu.

Zenbaitzuek jarduera independentea dute, beste batzuek, ordea, *Totnes Development Trust*en menpe lan egiten dute. TTTk finantza-oinarria zein aholkularitza eskaintzen die ekonomiaren, ingurumenaren eta gizartearen lehengoritzea nolabait indartu dezaketen proiektuei. **Prozesu honetan bestelako komunitate-elkarte eta tokiko agintariekin elkarlana bideratzen da.**

Trantsizio Ereduaren Hedapena

Egun, mugimendua munduan zehar zabaldu da eta 364 herri zenbatu daitezke Transition Network sare ofizialean. Euskal Herrian, ordea, ez da horrelako iniziatibarik sortu oraingoz. Esan bezala, proiektu aitzindaria 10.000 biztanle baino gutxiagoko herri batean garatu da. Horrek ez du zertan errazagoa bihurtzen, baina agian, biztanleria handiko testuinguru batean baino bideragarriagoa bai.

Hortaz, nola garatu daiteke trantsizio-iniziatiba bat hiri handi batean? Nola aplikatuko genuke, adibidez, EAEn, non biztanleriaren % 80 10.000 biztanle baino gehiagoko udaletan bizi baita? Eta Bilbo bezalako eremu urbano handi batean? Horretarako baliagarria suerta daiteke Bristoleko eredua, 400.000 biztanle baino gehiago dituen Ingalaterrako portu-hiria.



The Catalyst Projects



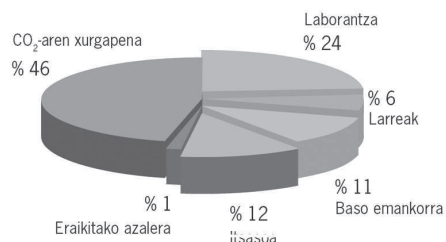
Euskal Autonomia Erkidegoko aztarna ekologikoa. Iturria: Eusko Jaurlaritza

2007an *Transition Bristol* elkarteak sortu zen eta hiriko auzoetan bideratzen diren trantsizio-ekimenez *hub* modura funtzionatzen du. Auzo bakoitzak jarduera autonomoa badu ere, helburu komuna dute, Totneseko EMEPren pareko txostena idaztea, hain zuzen ere.

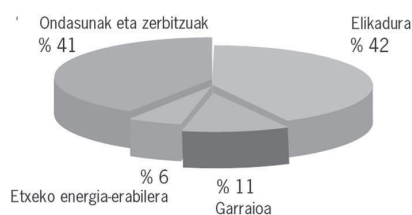
Amaitzeko

Trantsizio-mugimenduaren helburu nagusia da, fluxu metabolikoak birkokatuz eta hauen gaineko autarkiaren bidez, hiriaren kudeaketa eta formalizazioa hiritarren eskutara bueltatzea. **Alabaina, ez dago erabateko autosufizientzia lortzeko gai den komunitaterik, eta hau ez da mugimenduaren helburua. Aitzitik, gizarteak eta ingurumenak dituen potentzialak guztiz aprobetxatzea du xede; hala, erresilientzia handiko antolaketa bat bilatzen da, energia-lehia batean sartzen ez dena, ezagutza eta informazioaren elkarbanatzean oinarritzen dena baizik.**

JARDUERAK



AZALERAK



Bibliografia

BRANGWYN, B., HOPKINS, R. (2010): Compendio de Iniciativas de Transición, EcoHabitar, Teruel, [ISBN: en trámite].
 DEL RIO, J. (2009): De la idea a la acción. Aprendiendo del movimiento Transition Towns, Tesina Fin del Máster en Sostenibilidad (UPC), Barcelona.
 RUEDA, S. (2007): Libro Verde de medio ambiente urbano, Ministerio de Medio Ambiente.
www.transitionnetwork.org
www.transitiontowntotnes.org
www.totnesdap.org.uk
www.transitionbristol.net

© David Tijero arkitektoa da.

